

Is suïcidaal gedrag ziek?

Met interesse heb ik kennisgenomen van de meningspeiling t.a.v. suïcidaliteit onder de medewerkers van de Groningse psychiatrische kliniek van GIEL en BLOEMSMA (1977) en hun beschouwing over de interactionele betekenis van de suïcidedreiging. Het stuk zou aan interne samenhang gewonnen hebben als de gevalsbeschrijving aan het begin was weggelaten. Nu deze er staat, vraagt ze namelijk om een beschrijving van het psychiatrisch onderzoek en een differentiële diagnose. Zonder deze kan de lezer zich niet verplaatsen in degenen wier uitspraak over het al dan niet ziekelijk zijn van suïcide-dreiging kennelijk wel naar aanleiding van deze patiënte is gevraagd. Behalve voor de interacties kan immers suïcidaliteit ook psychodynamisch een belangrijke betekenis hebben. Zo zou ik me kunnen voorstellen dat een patiënte, als hier beschreven, verwickeld is in een gestoord rouwproces over de dood van haar vriendin; met name de agressie tegen de overledene over het feit dat zij haar in de steek gelaten heeft zou deze vrouw kunnen moeten afweren door verdringing en eventueel introjectie.

Ook een andere samenhang tussen haar „suïcidaal gedrag” en het verlies van haar vriendin is denkbaar. Misschien is er ook geen samenhang. Een beschrijving van haar rouwen tot het moment van opname zou hierover mede uitsluitsel kunnen geven. Op deze wijze opgezet zou de gevalsbeschrijving vanzelf leiden tot een inhoudelijke opsomming van de psychotherapeutische interventies. Zo zou bovenstaande diagnostische overweging aanleiding kunnen zijn om, al dan niet via duiding van onbewuste samenhangen, de patiënte te stimuleren tot het voelen en uiten van haar verdriet, zonder welk het rouwproces niet kan worden voltooid en een nieuwe betekenisvolle relatie onmogelijk is. Pas aan de hand van een dergelijke uitgewerkte gedachtengang is over aanwezigheid, aard en intensiteit van ziekte een uitspraak mogelijk, en dus ook over de professionele houding tegenover de neiging tot zelfdoding van deze patiënte.

Literatuur: GIEL, R. en F. BLOEMSMA (1977) *Ned. T. Geneesk.* 121, 2033.

Amsterdam, januari 1978

J. A. C. BLEEKER

De reactie van BLEEKER betreft het casuïstische gedeelte van onze klinische les over suïcideproblematiek. Hoewel uit ons betoog duidelijk blijkt dat wij de gevalsbespreking slechts hanteerden als illustratie van een exposé met een zowel anderssoortige als meer algemene strekking dan een

diagnostische, wil ik toch gaarne — kort — reageren op zijn vragen.

Aan de beperkte diagnostische observaties en psychodynamische overwegingen welke wij reeds gaven, kan worden toegevoegd dat de besproken patiënte een zeer intelligente, eerder matte en kille dan overt depressieve vrouw is, die een extreme affect-afweer laat zien in de vorm van rationaliseren en, daaraan gekoppeld, het bijkans koppig en dwangmatig persisteren in het zeer formeel houden van het contact.

Actueel psycho-pathologisch is er sprake van een sterk gestoorde rouw-reactie. Onmiddellijk na het overlijden van haar vriendin nam patiënte zich voor op een precies bepaalde datum zelfmoord te plegen. Noch in deze fase, noch later in de vele therapeutische gesprekken is zij toegekomen aan het meer dan gedurende een ogenblik beleven van enige agressieve of depressieve gevoelens: haar besluit stond (en staat) vast en zij leefde (leeft) als een onbetrokken toeschouwer. Als in het oog springende karaktertrek valt, behalve de reeds aangeduide afstandelijkheid, precisiteit en dwangmatigheid, een uitermate grote afhankelijkheid te vermelden. Zoals wij reeds schreven was zij pas iemand als zij zichzelf kon wegcijferen; in onze contacten kwam deze afhankelijkheidsbehoefte als manipulerend over. Zij had zóveel in haar ziekelijke vriendin geïnvesteerd, dat zij met deze laatste een belangrijk deel van zichzelf ten grave heeft gedragen.

Het karakterologische aspect, het slechts door uiterste dienstbaarheid de zin van haar bestaan kunnen beleven, te zamen met het zichzelf verbieden — uit schuldgevoel — om los van haar vriendin een bestaan op te bouwen, brachten haar bij suïcide-wensen. Haar religieuze overtuiging voerde haar in de fantasie weg van de onmogelijkheid tot zelfontplooiing in het leven, naar een hereniging — en verdere dienstbaarheid — in het hiernamaals.

Het zou te ver voeren om op deze plaats in te gaan op de factoren die bijdroegen tot de persoonlijkheidsvorming, inclusief de diverse psychodynamismen, van deze patiënte. Belangrijk is echter wel, te vermelden dat in de wijze waarop zij met ons als hulpverleners in „onderhandeling” was over leven en dood, een duidelijke echo van agressie weerklonk jegens haar ouders, die haar zonder enige zorgvuldigheid, ruimte en veiligheid „groot” lieten worden.

Onder haar koele, vaak zelfs verkillende, afstandelijkheid ligt een voor ons én voor haar nauwelijks of niet toegankelijke kwetsbaarheid, die, als deze wél tegemoetgetreden zou kunnen worden, zou leiden tot nieuwe relatie-vorming en kiezen voor het leven.

Groningen, januari 1978

F. BLOEMSMA

BERICHTEN

Buitenland

VERENIGDE STATEN

Dioxine, carcinogeen? — Sinds de besmetting van het gebied rond Seveso in Noord-Italië met dioxine (2.3.7.8 tetrachloor dibenzo-p-dioxine) heeft de vrees bestaan dat deze stof carcinogeen zou kunnen zijn. Door diervroeven is de carcinogene werking intussen vastgesteld, zij het dat men het over de concentratie waarbij de werking aantoonbaar wordt niet eens is. Onder de arbeiders van een fabriek waar ongeveer 25 jaar geleden een ongeluk gebeurde, is een

merkbare toeneming van het aantal carcinomen waargenomen. In *Nature* (19 januari 1978, bl. 202) wordt bericht, dat op een conferentie in Lyons van de Agency for Research and Cancer (IARC) en de U.S. National Institute of Environmental Health Services aan de IARC verzocht is medische gegevens te verzamelen van de arbeiders en vroegere arbeiders van alle fabrieken (in de hele wereld minstens veertien) waar ongelukken met dioxine-besmetting plaats hebben gevonden. De conferentie achtte het niet aangewezen grote bevolkingsgroepen te doen onderzoeken die met kleine doses dioxine besmet zijn, zoals de bewoners in en rond